

Nova sv. maša. Dne 27. decembra bo pel novo sv. mašo pri Sv. Juriju ob Šč. g. Janko Rojht.

Požar. V vasi Repče nad Trebnjem na Kranjskem je upepelil požar dne 4. decembra domačijo posestnika Udoviča, po domače Lazarjevega Tončka. Zgorela je hiša, hlev, pod, svinjaki ter ves letošnji pridelek za ljudi in za ži-vino.

Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se sprejme 1. marca 1932 nekaj praktikantov (vajencev). Praktikanti obiskujejo verouk, jeziko-vni in računski pouk, telovadbo in pet-je, drugače pa delajo z drugimi gojen-či praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod vodstvom strokov-nih profesorjev in inštruktorjev. Za to dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto kot redni učenci.

Sadjarska in vrtnarska podružnica za Maribor in okolje ima svoj redni ob-čni zbor v sredo dne 6. januarja ob 9. uri dopoldne v Vinarski in sadjarski šoli z običajnim dnevnim redom. Po zborovanju bo predaval ravnatelj Priol o novejših izsledkih glede razvoja ko-renin pri sadnem drevju ter o naukih, ki slede iz tega za praktičnega sadjar-ja. K obilni udeležbi se vabijo člani in drugi zanimanci. — Odbor.

*

Davorin Žunkovič:

Gosak kot najzanesljivejši nočni čuvaj na naših kmetijah.

Živimo v dobi, ko bi moral že skoraj pri vsaki kmečki hiši stati v noči vsaj en orožnik. Podtaknjevanje ognja na naše hiše in posebno gospodarska po-šlopja je v nekaterih krajih že skoro na dnevnem redu; vlomilci in vetriharji se pojavljajo vedno gosteje na vseh koncih in krajih, in manjših tatvin že sploh čisto ne naznamo več uradom javne-ga reda, ker je preveč takih slučajev.

V petek dne 11. in v soboto dne 12. decembra vsled selitve prodaja več lepih postelj, trdi les, omare za obleko in perilo, posteljni vložki, madrace, divan, otomana, 4 ogledala in moški čevlji. Maribor, Strossmajerjeva uli-ca 5, na dvorišču desno. 1696

Prvovrstne selekcionirane trte cepljenke naj-boljših sort, cepljenih na razne podlage, Din 1.20 za komad nudi Banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru. 1693

Šivalni stroj Singer Rundschiff poceni prodaja mehanična delavnica Dadiou v Mariboru, Vetrinjska ulica 11. 1692

Prvovrstno vinsko trsje z garancijo dobite pri drevesnici bratov Dolinšek v Kamnici, po-šta Maribor. Zahtevajte naš cenik! Cena 1 Din za tra. Na željo plačilne ugodnosti. 1694

Ugoden nakup!

vsled znižanih cen pri zimskem manufakturnem blagu nudi 1691

Anton Macun v Mariboru, Gosposka ulica 10. Oglejte si izložbe tudi v hodniku.

Zopet Din 1000--

je izplačal »Slovenski Gospodar« ta ten- den celoletni naročnici Elizabeti Ose-njak, Draženci št. 4, pošta Ptuj, ker ji je pogorela stanovanjska hiša,

Citatelji in naročniki: plačujte »Slo-venski Gospodar« celoletno! — »Slov. Gospodar« stane celoletno 32 Din, pol-letno 16 Din in četrletno 9 Din ter se naroča pri upravi »Slovenskega Gospo-darja« v Mariboru, Koroška cesta 5.

Vprašamo se pa pri vsem tem danes, zakaj smo sploh dopustili, da je do te-ga prišlo, kajti naši očetje so še dobro poznali sredstvo in izdatno pomoč pro-ti takim nasilstvom na naše težko pri-borjeno imetje?

Hočem odpomoči po svojem našim kmetom proti temu nadaljnemu upro-paščenju našega že itak dovolj pirave-ga gospodarstva in v naslednjem ori-sati one razmere, kakor sem jih doži-vel v tem oziru tekom raznih življenj-skih dob, ker je menda malokdo drugi prišel v tako raznolike doživljaje v isti zadevi doma in drugod kot jaz.

Gosak, naš nočni čuvaj na rojstnem domu.

Ko sem pohajal še ljudsko šolo na Ptujski gori, smo imeli na naši kme-tiji, katera je bila na vse strani odda-ljena od vsakega sosedu par sto kora-kov, v veži v tistem trikotu, ki ga tvo-rijo stopnice na dilje z zidom, malo in čedno pobarvano ograjo, katera je slu-žila našem gosaku kot prenočišče. Nam otrokom ni prišlo niti na misel, da bi si belili glavo radi tega, zakaj uživa ravno gosak to posebno čast in izjemno udobnost, dočim so imele pre-stale gosi kako drugo in skupno za-vetišče. Prigugal in prigagal je dan za dnem proti večeru sam v vežo in čakal, da mu kdo odpre njegov stan. Da je zdaj nastopil svojo nočno službo kot »tele-fonist«, tega tudi nismo slutili in ni nikdar tega tudi nihče omenil. Godilo se je nam otrokom zdaj ravno tako, kakor pozneje v gimnaziji, ko so nam pripovedovali, da so leta 379 pred. Kr. rešile gosi Rim pred zajetjem Galov, a tudi v tem slučaju ni nihče niti namignil na kak način?

Istotako smo slišali v verouku legen-do, da so izdale gosi sv. Martina, ko se je skrival, ker iz skromnosti ni hotel zasesti ponujene mu škofovske stolice, ali kako se je to zgodilo, o tem ni vedel nihče ničesar.

Tuintam smo zvedeli pri zajutreku od očeta čudne novice, kaj se je ponoči pri nas dogajalo. Enkrat so vedeli po-vedati, da je nekdo dolgo časa krožil okoli naše hiše in so bili že popolnoma pripravljeni, da ga sprejmejo kje v za-sedi na dvorišču s puško in seveda gor-jačo ali bikovcem, če bi puška odpove-dala. Drugikrat so nam prinesli kazat lisico, katero so ustrelili tik kurnika, ker je pozabila dekla zvečer odmakniti gredo, in je tako lahko zlezla lisica v nezapahnen kurnik in začela tam pol-koj. Toda tudi pri teh slučajih ni nih-če niti z besedo pohvalno omenil naše-

ga skritega »telefonista«; mislili smo pač, da starejši ljudje manj trdno spe, zato tudi vse slišijo, kar se godi v noči zunaj.

Ko sem bil dokaj let pozneje kot čast-nik doma na dopustu, je nekoč vedel govor slučajno na razne nočne dogod-ke pri naši kmetiji in posebno na slu-čaj ustreljene lisice; še le takrat sem zvedel od očeta vse to, kar hočem v na-slednjem podati javnosti.

Vedeli so povedati, da »že več rodov ne pomni na našem domu kakega pod-taknjenege požara, pa tudi ne kakega vloma ali izdatneje tatvine. Imeli smo v veži vedno kako gos ali gosaka — ta je boljši, ker je dražljivejši — na preno-čišču. Ker ima gos med vsemi udoma-čenimi živali najnežnejši sluh, čuje v noči tudi vse, kar se kje zunaj giblje na več sto korakov. Če se kaj pojavi, že začne svoj »ga-ga-ga«. Kdor zna brati te znake, zlasti ako opazuje, da-li se stopnjujejo ali pa pojemajo, si lahko v duhu napravi risbo ali diagram te-ga, kar se zunaj godi. Natančno je mo-goče ugotoviti, da-li se oseba (ali žival) bliža, oddaljuje ali stoji. Tim bolj se bliža, tim gosteji so oni »ga-ga«-znaki, in če se kdo tako približa, da že lahko pritisne na kljuko, zakriči gos in pla-huša s svojimi peroti tako živahno, da se mora v hiši vse zbuditi. Ko je nekoč začula gos, da hoče nekde splezati po cimpru svinjaka, nad kojim imamo do-bro obiti kurnik, nisem prvokrat vedel, kaj je tokrat, ker je »gaganje« bilo ne-kako nenavadno in tajinstveno; bila je lisica, kateri se je zaskominilo po piščancih. Tekom 30 let sem doživel kot hišni gospodar nebroj takih nočnih dogodljajev, katere je vse »telefoniral« gosak in vselej točno, pravočasno ter skrajno zanesljivo. Čuval je ob enem tudi pravost na kmetiji; gorje, da bi bil le kdo poskušal priti vasovat k de-klam ali hčerkam ne vem, da-li bi se bilo komu posrečilo se približati oknu vsaj na 50 korakov; bil je neizprosli-v, če bi ga bile ženske tudi bogve kako ljubeznivo negovale itd.«

H koncu so še pripomnili, da so vsi kmetje bedaki, ki so sicer vedno v veli-kem strahu radi požara ali vloma, ne poslužujejo se pa iz gole malomarnosti te nočne straže, kajti pes po dne itak navadno spi in po noči je nezanesljiv, ker ga lahko vsak zločinec omami ali zastrupi, in hiša je celo noč nezačuva-na, brez da bi vedeli to domačini. Gosi se pa kaj takega sploh ne more zgoditi, ker je sama pod varno zaščito. Pri gos-jem čuvarju pa ni treba ničesar druge-ga, kakor da spi kdo v bližini, kateri nima pretrdega spanja itd.

Da-li se kje drugod v ožji domovini, ali vsaj v naši državi še danes vrši ta-ko nočno straženje, nam je za enkrat popolnoma neznan; ni pa izključeno, da nas kdo obvesti o tem, kateri bo čit-tal ta članek.

Prepričani smo, da bi se po občni uvedbi gosjega nočnega čuvarstva raz-ni lopovi zelo izredčili, kajti tu pride tat, vlomilec ali požigalec vedno lahko v smrtno nevarnost, to je v opasno za-sedo, iz katere bo ali ujet ali pobit, do-čim ga pes samo odžene, češ, naj po-skusi še drugokrat svojo srečo!

Upamo, da radi izdaje te tajnosti ne bo pri onih preveč zamere, ki bodo morali vnaprej previdneji biti in računati z gosjim nočnim stražarjem, tim več pa hvaležnosti pri orožnikih in sodnikih, ker jim s tem menda v bodoče precej olajšamo službo!

Gosak kot nočni čuvaj drugod.

Poročati moramo pred vsem nekaj neverjetnega in za nas malo razveseljivega. V istem času, ko so naši kmetje začeli zanemarjati gosjo nočno stražo, so jo drugod tim skrbneje začeli upejljavati in naše skušenosti uveljavljati. Na Angleškem, posebno pa v Severni Ameriki, kjer rede na takozvanih farmah, t. j. velekmetijah, na tisoče razne perutnine, čuvajo te črede zdaj izključno le še stari gosaki. Čim starejši so, tim boljši, ker so z vsakim letom dražljivejši pa tudi močnejši in smejeji. Tukaj pa ni gosak zase zaprt, nego je vedno prost za naskok. Ko čuti, da se kdo bliža, kateri mu najbrže namerava ugrabiti kako družico za pečenko, plane po noči iznenada na tatu, ga omami s silnim udarcem svojih prožnih pa kakor jeklo trdih peroti in zakriči povrh pri tem, da se morajo na vsak način zbuditi tik stanujoči pastirji in nadzorniki. Dogodilo se je baje že tudi čisto, da je tak priletni gosak zdrobil s tem udarcem tatu nosno kost ali zlomil celo roko.

Mimogrede naj še povem pri tej priložnosti našim gospodinjam, katere menda ne vedo, da nosi gosak tudi, slično kakor konj, svoja leta zarezana. Pri zgibu peroti ima kratko, zelo trdo in igličasto lopatico, na kateri se vidi za vsako leto starosti posebna zarez. Pri nas sicer ne pride ta znanost v poštev, ker ne pustijo nihče gosaka navadno čez tri leta živeti, toda tam, kjer raste s starostjo tudi vrednost, so te zarezne odločilne pri ceni.

Neoporečno je, da so v starejših časih služile gosi gotovo tudi kot straže v trdnjavah, toda ukiniti so jih morali povsod iz istega vzroka: vojaki so vedno rajši videli gosi pečene kot — žive.

Posebno so se Nemci spomnili l. 1916 kapitolskih gosi v Rimu. Ugotovili so izredno vrednost gosje straže in so takrat imeli že nekako slične izkušnje, kakor smo jih mi tu popisali, v kolikor nas niso že prekosili v opazovanjih druge smeri. Sprevideli so namreč, da gosi v zaprtem prostoru v noči bližajoče se sovražne zrakoplove zaznajo na mnogo izdatneje daljine kakor človeško uho, ali celo kak tehnični pripomoček za prisluškovanje. Nameravali so pred vsem uvesti gosje prisluškovalna straže v velikih zrakoplovnih skladiščih, da oznanijo te preteči napad sovražnika iz zraka ter da se ugasnejo še pravočasno vse luči, tako da pride sovražnik v zmotnjo, kje naj zdej izvrže z uspehom razno uničujoče razstrelivo. K temu pa sploh ni prišlo, ker je vodstvo nemške armade čutilo, da bi pri takratni stiski za prehrano te gosi menda nikdar ne bi bile doživele — prihodnjega jutra.

Omenim naj še naslednji dogodek: Pred kakimi 20 leti je gospodaril veliki mesar in prekajevalec v nekem našem

mestu, pri katerem se je izvršilo menda letno par vlomov v prekajevalnico; silil je namreč vonj prekajenih gnjati neznanim ljubiteljem neprestano v nos. Imel je sicer par psov kot nočno stražo, toda te so vlomilci redno zastrupili, ker so bili očitno dobri znanci psov. Ker si ni vedel več pomoči, so mu kmetje nasvetovali, naj si tudi uvede gosjo stražo. In res: pozneje ni doživel niti enega vroma več, ker so mesarski pomočniki spali tik gosi in bili pazljivi, če se je začelo kako »gaganje«.

Ni pa izključeno, da bomo še mi sami potrebovali gosje straže zoper sovražne zrakoplove, ako se res nameravajo v bodoče napadi na miroljubne ljudi iz zraka; naj nas potem naše gosi opozorijo na to nevarnost, da si poiščemo pravočasno kako varno zavetišče pred tem najnovejšim »kulturnim« — napredkom!

*

Kolumbova barka.

Na svetovni razstavi v Barceloni na Španskem je bila letos na vpogled natančno ponarejena ladja, na kateri je odkril Krištof Kolumb Ameriko. Barka je zgledala med drugimi preocean-skimi parniki kakor orehova lupina. Obsega komaj 300 ton in je do zadnjega žreblija tako zgrajena kakor je bila odkriteljeva.

Zgraditelj omenjene posebnosti je španski mornariški inženier Guillen, ki je med svojimi rojaki zelo dobro znan ter priljubljen. Njegova domovina je bila nepopisno navdušena, ko je zvedela, da se hoče v Kolumbovi barki peljati v Ameriko in se držati natanko vozne črte, katera je bila izbrana na prvi vožnji preko Oceana. Inženier Guillen pa ne bo samo jadral po Kolumbovi liniji, on se bo tudi posluževal med vožnjo le nekaj znanih instrumentov. Podal se je 1. decembra na pot brez pomorskih kart, brez modernega kompasa, in brez vseh naprav, ki so v splošni rabi pri vožnjah preko morja.

Na novi Kolumbovi barki ni nobene radio postaje in tudi ne pomožnega motorja, s katerim se danes ponaša vsaka še tako revna jadrnica. Na krovu ni nobenega predmeta, ki že ne bi bil znan ter v uporabi v Kolumbovih časih.

Barka »Sveta Marija« bo približno 100 dni na potu. Bogznan koliko radovednih bogatašev iz celega sveta se je javilo pri inženierju s prošnjo, da bi se smeli proti visokemu plačilu udeležiti preoceanske vožnje po Kolumbovem načinu. Kako se bo doigral ta prevoz, bomo poročali.

*

Raznoterosti.

Od kmetškega hlapca do mašnika. Med letošnjimi novomašniki v Celovcu je tudi Franc Gollreiter. Ko je bil dokončal osnovno šolo, je bil več let poljski delavec. Leta 1917. je moral na italijansko fronto. Po vojni je opravil službo podeželskega pomočnika in bil včlanjen v krščanski strokovni organi-

zaciji. Tu je dozorela njegova želja, da bi postal duhovnik. Z največjimi žrtvami je dovršil srednješolske nauke in leta 1927 napravil maturo. Nato je bil sprejet v semenišče in letos dosegel mašniško posvečenje. Posvetiti se hoče dušnemu pastirstvu med kmetjskimi delavci.

Pri plesu se je zakasnila. Prekomorskemu parniku Ile de France se ne pripeti vsak dan, da bi moral zakasniti svoj odhod, in sicer samo zaradi ene osebe. To se mu je pa dogodilo oni večer, ko se je gospodična Jose Laval, hči francoskega ministrskega predsednika, zamudila na nekem plesu, da je pozabila, kdaj ima parnik odpluti; tako je moral parnik in vsi potniki na njem čakati samo na njo. Poročilo ne omenja, jeli bila kaj okregana od strogega očeta. Vsekakor pa se je dobro zabavala in pravi, da Amerike ne bo zlepa pozabila.

Deček obsojen na smrt. R. Williams v Rockfordu v Sev. Ameriki je star šele 17 let, vendar ga je porota spoznala zrelega za električni stol. Eksekucija je določena za dan 11. decembra. Deček je ponoči 29. avgusta ustrelil nekega sprevoznika cestne železnice ob roparskem napadu, katerega je izvršil vpričo šestih potnikov. Obsojeni ni kazal nikakega razburjenja nad obsodbo. Ko so ga peljali nazaj v ječo, je dejal: »Dajte mi kaj jesti. Ob zdaj naprej bom imel dovolj hrane.«

Ženske, ki kače, postanejo grde. Predsednik društva ameriških lepoticarjev je izjavil na nekem predavanju, da postanejo kadilke sčasoma zelo grde; njihove poteze na obrazu postanejo oglate in ostre, ustnice pa vedno bolj blede. Ustnice se povesejo, oči pa jim postanejo vedno bolj medle in kalne. Ali bo to kaj pomagalo?

POVERJENIKOM ZA KMETSKE KOLEDAR.

Vse poverjenike za kmetjski koledar opozarjamo, da morajo čimpreje obračunati glede kmetjskega koledarja. Po 15. decembru ne moremo od nikogar več vzeti koledarjev nazaj, ampak jih bo treba plačati. Tudi se naj istčasno nakaže vplačilo za koledarje, kakor je bilo sporočeno v zadnji okrožnici, da je plačljivo vse samo po položnici Tiskarne Sv. Cirila v Mariboru.

Kmetjskim gospodarjem in gospodinjam toplotno priporočamo koledar, ki je izšel res za nje. Za gospodarje je Kmetjski koledar, za gospodinjne pa Gospodinjski koledar. Vsak stane s poštnino vred samo 10 Din. Najceneje je za vas, da pošljete znamke v pismu naprej z naročilom Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kaj naj vam dá trgovec za Božič in novo leto? Gospodarju Kmetjski koledar in gospodinji Gospodinjski koledar. Recite trgovcu, kjer stalno kupujete, da naj piše po nje v Tiskarno sv. Cirila v Mariboru.

Poznate slikane povesti Male knjižnice? Vsaka povest samo Din 2.—. Dobite jih v vsaki knjigarni, doslej je izšlo 8 povesti. Naročite jih za božično darilo otrokom! Naročila sprejema Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Winnetou-ove knjige z originalnimi barvanimi naslovnimi slikami bodo najlepše božično darilo našim dečkom. Dobite jih v vsaki knjigarni, po pošti pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.